

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент
Кручек О.А.	- начальник відділу контролю якості та сертифікації, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Сярова А.С.	- методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

УДК 378.22.015.31:616-051:[502/504](043.5)

**СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВНИЙ МОДУС ПРОФЕСІЙНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ****А.Г. Разумна****Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків, Україна**

Постановка проблеми. Сучасне суспільство висуває високі вимоги до професійної підготовки фахівців медичної галузі, що пов'язано із потребою у забезпеченні кваліфікованими кадрами однієї з найважливіших суспільних сфер - сфери охорони здоров'я. При цьому великого значення набуває становлення професійної ідентичності майбутнього фахівця медичної галузі ще на етапі навчання у ЗВО як передумови його подальшої професійної ефективності.

Основною метою виступу є висвітлення структурно-змістовного модулю професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі у закладі освіти, що виявляється у співвідношенні їх навчально-професійної, професійно-нормативної та особистісної ідентичності та обумовлює ефективність освітнього процесу за критерієм його професіоналізації.

Виклад основного матеріалу. Професійна ідентичність студентів - дериват професійної ідентичності, основна гілка якого - професійна ідентичність фахівця. Студент визначається подвійною спрямованістю - на *навчальну діяльність* (опанування знань і побудова навчальної моделі предмету пізнання, розвиток навчальних компетентностей і пізнавально-особистісних якостей) та на *професійну діяльність* (визначення сутності професії, розвиток необхідних професійних компетентностей та професійних якостей особистості, усвідомлення умов забезпечення ефективності професійної діяльності тощо). Особливість перебування студента в навчально-професійному процесі полягає в динамічності, постійних змінах характеристик під спеціальним педагогічним впливом, знаходження в перманентному процесі набуття особистістю певних рис, пов'язаних із підготовкою до нового соціально-особистісного функціонування як професіонала.

З огляду на структурно-змістовний модус професійної ідентичності майбутніх фахівців ми виокремили три її компонента-навчально-професійну ідентичність (власне студентську), професійну нормативну ідентичність (соціальний аспект професійної ідентичності), особистісну ідентичність (особистісний аспект професійної ідентичності та особистісний аспект студентської ідентичності).

Студентську ідентичність ми визначаємо як обумовлену основним видом діяльності, який притаманний цій ідентичності - навчально-пізнавальній діяльності. Особливості цієї діяльності в тому, що її завдання полягають в набутті суб'єктивних змін, які визначаються наближенням до потенціалу нормативної професійної діяльності. У разі припущення студентом помилок в

опануванні, їх наслідки стосуються самої особистості і які необхідно виправляти за допомогою коректив у навчально-професійної діяльності; соціальних наслідків такі помилки не мають. Основними цінностями в межах такої ідентичності є навчально-професійні цінності - успішність навчання, рівень опанування певних навчальних компетентностей. Високий рівень розвитку навчально-професійної ідентичності полягає в тому, що студент зорієнтований на формування професійних властивостей особистості, визначається у ресурсах, зусиллях та завданнях, що потрібно для виконання відповідних завдань. Опанування навчальними знаннями та навичками зорієнтоване у майбутню професійну діяльність, які з часом інтегруються у апріорну професійно-концептуальну позицію. Така навчально-професійна діяльність суб'єктивно обумовлена внутрішніми мотивами і відповідними особистісними професійними цілями (цільовим Я-образом). Низький рівень розвитку навчально-професійної ідентичності визначається несформованістю цільових орієнтирів, пов'язаних із формуванням професійної ідентичності. Студент обмежується виконанням поточних ситуативних навчальних завдань і спрямований на досягнення формального результату в навчальному процесі, що визначає «формально-учнівську» ідентичність, яка мала місце на попередньому етапі навчальної діяльності. При цьому в навчальному процесі студент посідає об'єктну позицію, не керує процесом власного професійного становлення, не «примірює» на себе професійних функцій навіть при виконанні квазіпрофесійних та практично-професійних навчальних завдань. Така навчальна діяльність фактично позбавлена професійної суб'єктивної орієнтації, керується зовнішніми цілями, які у внутрішньому плані переформулюються у навчально-формальні.

Нормативний компонент професійної ідентичності ми визначаємо як такий, що обумовлений соціальним змістом професійної діяльності. Особливість цієї діяльності полягає в тому, що вона спрямована на отримання об'єктивного результату, який має соціальну цінність, та у відповідальності за ефективність результатів та відповідність їх реальним соціальним професійним завданням. Помилки у виконанні професійної функції, невідповідність вимогам, нормативам тощо призводить до соціальних наслідків. В межах реалізації цього компонента професійної ідентичності важливим є входження до професійної спільноти, де основний зміст взаємодії - рівень та характер професійної діяльності тощо. Основними цінностями в межах такої ідентичності є - успішність професійної діяльності, рівень соціального внеску власних професійних дій. Високий рівень розвитку нормативної професійної ідентичності студента полягає в тому, що він зорієнтований на цінності професії, які стають його власними цінностями. В ході реалізації професійної діяльності актуалізується намагання відповідати стандартам та вимогам цієї діяльності, відбувається верифікація власних професійних якостей із нормативними. Найбільш актуальною групою, в якій людина знаходить еталони такої верифікації - експертна група професійної спільноти. Низький

рівень розвитку нормативної професійної ідентичності студента полягає в тому, що він сприймає професійні цінності на рівні знань, як спостерігач і не співвідносить їх із собою, не бере на себе відповідальність за ефективність виконання практичних професійних дій як спеціаліст. Тобто, при виконанні навіть професійних завдань особистість зорієнтована лише на виконання певних дій.

Особистісний компонент студентської та професійної ідентичності ми визначаємо як обумовлений особистісним сенсом навчальної та навчально-професійної діяльності - цінністю самоактуалізації та самореалізації в межах цих видів ідентичності, визначенням зв'язку з іншими видами ідентичності (гендерною, віковою тощо). Цей компонент задає загальний рівень домагань у навчальній та професійній діяльності. Основними цінностями в межах такої ідентичності є самоповага, самореалізованість, повнота самоактуалізації тощо. Високий рівень розвитку особистісного компоненту професійної і навчально-професійної ідентичності студента полягає в тому, що студент визначається із особистісним сенсом тих дій, які він виконує, отже виявляє себе як особистість при виконанні цих завдань. Такий рівень особистісної ідентичності щодо професійної і навчально-професійної складових визначає особистісну зрілість. Низький рівень розвитку особистісного компоненту професійної і навчально-професійної ідентичності полягає в тому, що студент не пов'язує ці види діяльності із визначенням себе як особистості. Такий рівень особистісної ідентичності щодо професійної і навчально-професійної ідентичності визначається загальною особистісною незрілістю.

Впроваджена в освітній процес закладів вищої медичної освіти структурно-логічна модель формування професійної ідентичності студентів, до складу якої входять цільовий, концептуальний, змістовно-діяльнісний, оцінний та результативний блоки, показала свою ефективність в межах формувального експерименту. Підготовка майбутніх фахівців на навчальних заняттях, в умовах виробничої практики та на спеціальних семінарах-тренінгах, через створення релевантного навчально-професійного середовища дала можливість формувати аксіологічну, когнітивну, емоційну та поведінкову складові професійної ідентичності, визначила оптимальне співвідношення для формування навчально-професійної, нормативно-професійної та особистісної ідентичності майбутніх фахівців. Співвідношення цих аспектів професійної ідентичності корелює із статусом професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Отже, професійна ідентичність студента - це складне динамічне соціально-психологічне явище, що складається із внутрішніх уявлень особистості про обрану професію, та відповідність їх до реального професійного образу-Я. Результати впровадження структурно-функціональної моделі формування професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі у формувальному експерименті визначаються зростанням показників рівня та зрілістю статусів

професійної ідентичності, яка корелює із зміною якості співвідношення навчально-професійної, нормативно-професійної та особистісної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі: навчальна діяльність набуває рис суб'єктності, професійної особистісної спрямованості, побудови аксіологічних, когнітивних, афективних та поведінкових основ для ідентифікації майбутнього фахівця.

Подальші розробки зазначеного напрямку досліджень пов'язані із визначення методичних аспектів побудови навчального процесу з орієнтацією на становлення професійної ідентичності.

УДК 378.147

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАКТИЧНІ ЗАСОБИ ВИХОВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЖУРНАЛІСТА

С.В. Кандюк-Лебідь

**Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий
міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
м. Миколаїв, Україна**

В умовах компетентнісної освіти особливої ваги набуває проблема формування практичних навиків майбутніх журналістів, пов'язаних з умінням створювати монологи, діалоги, полілоги професійної спрямованості, аналізувати тексти різної стильової належності, у тому числі есе, інтерв'ю, репортажу тощо. Умови для найбільш повного розвитку комунікативних компетенцій створюються завдяки груповій і колективній організації навчання шляхом залучення студентів у різні форми ділової взаємодії і спілкування: бесіду, ділову розмову, полеміку, дискусію, діалог, дебати, диспути, круглі столи тощо. Основну форму таких форм визначають: 1) креативне моделювання професійної діяльності журналіста і 2) дієва рольова гра в запропонованих ситуаціях.

Проблема формування комунікативної компетентності фахівців є предметом досліджень багатьох науковців (З. Бакум, А. Богущ, Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Караман, С. Караман, К. Климова, О. Копусь, О. Кучерук, Н. Остапенко, Т. Симоненко та ін.), які вивчали становлення понять «компетенція» і «компетентність», їх семантичне наповнення, підходи до впровадження в освітній процес ЗВО тощо.

Комунікативна компетенція спрямована на вирішення таких основних завдань: ефективно отримувати і передавати інформацію; досягати поставленої мети шляхом переконання співрозмовника й спонукання його до дії; отримувати додаткову інформацію про співрозмовника; здійснювати позитивну саморепрезентацію (справляти позитивне враження на співрозмовника на основі володіння культурою мовлення). Правильно сформована комунікативна компетентність у здобувачів вищої освіти надасть можливість встановлювати і

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Методика викладання курсу «Загальна фізика» В.Г. Задорожний	141
Роль фізичного курсу в технічному вищому закладі А.Є. Сергєєва, В.Б. Роганков	142
До проблеми викладання фахового мовлення у вищих навчальних закладах технічного спрямування Я.В. Машарова, О.В. Шевчук	143
Перспективність і наступність у вивченні українського мовлення в загальноосвітній і вищій школах О.І. Філіпенко	145
Підвищення мотивації до вивчення Української мови як іноземної О.В. Гриньків	147
Використання методу роботи в групах на практичних заняттях з бухгалтерського обліку В.В. Протасов	150
Методичні рекомендації щодо вдосконалення якості лекцій Р.В. Амбарцумянц, М.І. Субботіна	153
Реформа вищої освіти як фактор формування нової сучасної еліти в Україні С.О. Лозинська, С.М. Ругар	154
Лекція як провідна форма навчання у ЗВО В.А. Самофатова	157
Комп'ютерне тестування в забезпеченні якості освіти С.М. Соц, Н.В. Хоренжий, А.П. Лапінська	158
Інтерес як найважливіший чинник навчальної діяльності студента О.О. Стояно	159
Шляхи підвищення успіху студентів у закладах вищої освіти США О.І. Козьменко	161
Міжнародна академічна мобільність як фактор підвищення якості освіти М.Р. Мардар, Ю.С. Левчук	163
Тренінг командоутворення як основа самоорганізації студентської групи А.В. Черкаський	166
Особливості вищої освіти в Чехії О.В. Калита	168
Сучасна практична підготовка фахівців молочної, олійно-жирової та косметичної галузей О.В. Севастьянова, Є.О. Котляр, Т.В. Маковська	170
Оцінювання як інструмент забезпечення якості вищої освіти І.В. Соколова	172
Структурно-змістовний модус професійної ідентичності майбутніх фахівців медичної галузі А.Г. Разумна	176
Організаційно-практичні засоби виховання комунікативних компетенцій журналіста С.В. Кандюк-Лебідь	179
Зв'язок вищої школи з життям М.М. Зацеркляний	181